

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
Egy hóra . . . 60 K Félévre . . . 340 K
Negyedévre . . . 170 K Egész évre . . . 660 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 3 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
Megjelenik hétfő kivételével minden nap
Felölös főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM.
INTERURBAN TELEFON: 3-48 SZAM

A független nemzeti királyság felé

Budapest, nov. 4. A nemzetgyűlés mai ülését 10 órakor nyitotta meg Gaál Gaszton elnök. Jelenti, hogy a hadügyminiszteriumtól átirat érkezett az oroszországi hadifoglyok hazaszállítása ügyében.

A nemzetgyűlés ezután áttér IV. Károly király öfelsége uralkodói jogainak és a Habsburg Ház trónörökösödésének megszüntetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Dr Rubinek István mint a közjogi bizottság előadója ismerteti a javaslatot:

— A nemzetgyűlésnek mindjárt össze-

ülése után első feladata volt, megállapítani azt, hogy a trón-betöltés kérdését a békekötés utáni időre tartja fenn és addig az államfői hatalom ideiglenes gyakorlását a Kormányzóra bizza. A legutóbbi események, amikor egyes tényezők a nemzetgyűlés megkérdése nélkül ebben az irányban intézkedtek, szükségessé tették a trón-betöltés függőbe tett kérdésének rendezését. A közjogi bizottság a miniszterelnök részéről a nemzetgyűlés elé terjesztett törvényjavaslatot változatlanul elfogadta és elfogadásra ajánlja a nemzetgyűlésnek.

A pucskisérlet áldozatává lett a király és a dinasztia

Bethlen István miniszterelnök: Mielőtt a törvényjavaslat tárgyalására áttérnénk, legyen szabad nekem ebben a pillanatban néhány érvet felhozni arra, hogy miért is vált szükségessé ez a törvényjavaslat. Ez a törvényjavaslat nem a normális alkotmányos életnek következménye, (Közbe kiáltások: A forradalom!) hanem **elkerülhetetlenné tették a két utolsó hét eseményei.** Pécsi beszédemben kijelentettem, hogy a kormány ellenszegül minden

egyoldalú megoldásnak. Két körülmény volt azonban, amely rövid idő alatt mérlegelte a mostani helyzetet, egyrészt **könnyelmű kísérlet, amelynek áldozatává lett maga király és a dinasztia,** (Felkiáltások a keresztyénpárton: Eljen a király, a kisgazdapárton: Eljen a nemzet!) **valamint a nemzet nyugalma is,** másfelől a mohó törekvés, amely e kísérlet nyomán **szomszédainknál** azonnal jelentkezett és okot látszott adni a belügyeinkbe való beavatkozásra.

Óvást emelünk minden külföldi beavatkozás ellen

Még le sem zajlottak azok az események, amelyek a két utolsó hétben történtek, már is bírák gyanánt állítják magokat oda ezen események elbírálására. Ezen események felett az ítéletet majd meg fogja hozni maga a történelem. Lelkiismeretem és meggyőződéseim szerint úgy hiszem, hazám iránti kötelességemet teljesítem akkor, amikor erről a helyről a magyar kormány és a magyar nemzet nevében **ünnepélyesen óvást emelek minden külföldi beavatkozás ellen.** Ünneplés óvást kell emelnem ezért, mert a magyar kormány, amit eddig tett, azt őszintén tette, mert az egyoldalú restaurációs kísérletekkel szemben a magyar kormány mindég ellenszegült és lehetetlenné tette azokat.

Főlegesen tartom ismertetni a hossz jegyzékváltásokat. Ezek közül csak azt eme-

lem ki, amely Magyarország lefegyverzésére vonatkozik. Afölött pedig, hogy a mozgósítások költségeit ránk akarják hárítani, csak mosolyoghatok, mert ugyanakkor mi mindent megtettünk, hogy a nyugalom és a belső béke helyreálljon. És, hogy a békeszerződés területi követelményeinek végrehajtása is szóba kerülhetett, az nézetem szerint legfeljebb a velencei megegyezésre vonatkozhatott volna, amelyet a trianoni békeszerződés egyik pontjának végrehajtása érdekében kötöttünk meg az érdekeltek féllel: Ausztriával, a nagyhatalmak jóváhagyása mellett. Mit szóljak ahhoz a követeléshez, amelynek folyamánya ez a javaslat. Azt hiszem, hogy éppen azoknak a képviselő társaimnak kell tiltakozniuk, akiknek meggyőződésével ez a javaslat nem ellenkezik, mert az ő érdekük elsősorban a beavatkozás ellen való tiltakozás.

A magyar nemzet a békés utat választotta

Dacára ennek a beavatkozásnak, a magyar nemzet a békés utat választotta és kellett választania és én azt hiszem, hogy amikor a magyar nemzet ezt teszi, le fog esni teljesen Európa szeméről a hályog, mert mi eddig úgy állottunk a világ előtt, mint békebonók, mint akik fegyverkezünk, mint akik más állam belügyeibe avatkozunk. Most láthatja Európa, hogy **Középeurópa békéjét mi mentettük meg,** láthatják a nagyhatalmak, hogy nem a mi agresszivitásunk, hanem a mások agresszivitása volt az, amely Középeurópa békéjét fenyegette. Európa látja a mi helyzetünket, mert valóban velünk szemben nem lehet az agresszív fellépés vadját felhozni, mint eddig hitték, hanem meggyőződéseim szerint tisztán áll az, hogy annak ellenére, hogy mi csonkán állunk elgyengülve, mégis a szomszédos államaink

részéről forgott veszélyben a béke, mert Magyarország most sem szűnt meg a Kárpátok medencéjére azt a vonzást gyakorolni, amelyet eddig gyakorolt ezekre a népekre, amikor még Magyarország teljes volt. (Eljenzés és taps.) És ha a Habsburg kérdést felvetették ilyen formában velünk szemben, ennek magyarázata szintén ez, mert hiszen nemzetközi szempontból világos, hogy Magyarország csak akkor virágozhatott fel, és akkor tudott Középeurópában megfelelő helyet biztosítani magának, amikor tradícióhoz hű maradt, hű maradt dinasztiajához, mert ekkor biztosítva volt Magyarország egysége. (Zajos taps a keresztyén és disszidens párton. A taps mindinkább fokozódik. A keresztyénpárt, a disszidensek és azaellenzéki legitímisták felállva tapsolják Bethlent.)

A kisantantnak támadó jellege és célja van

Előttünk mindig érthetetlen volt, hogy miért volt szükség olyan országok szövetségére defenzív szempontból, amelyek 42 millió alattvalót egyesítenek egy államszövetségbe, egy 7 és fél millió lakosságú országgal szem-

ben. Azt hiszem, hogy ez események után Európa előtt világos, hogy miért van szükség erre a szövetségre, de akkor ez nyílt beavallása annak a belső gyengeségnek, amelyekben ezek az országok leledzenek. Vagy van szük-

ség rájuk, de akkor nem defenzív, hanem csak agresszív szempontból.

Középeurópa helyzete valóban nagyon beteg. A lezajlott események villámfényénél az orvosok megállapíthatják a diagnózist. De nem azért beteg Középeurópa, mert tisztán hatalmi ambíciókat táplálnának, hanem azért, mert ennek a gyenge Magyarországnak a területét sem akarják megtűrni és beteg azért, mert visszaadták ugyan Magyarországnak függetlenségét, de elvették ennek minden attributumát. Ennek a függetlenségnek örül odaállították egyfelől a népszövetséget, amely a döntő pillanatban szavát sem hallatta, másfelől a nagyhatalmak jóindulatát, amelyre a magunk részéről apellálunk. Ez, amit kérünk, de amitől félünk, hogy nem mindig fog együtt érezni velünk függetlenségünk oltalmazásában.

Nem megyünk neki fejfel a fálnak

Velünk szemben eddig két utat választottak. Először beteggé akartak tenni, inficiálni akartak betegséggel. Ez azonban, hála a nemzet magához térésének, egészséges élet-öztönének, meghiusult és ekkor léptek a beavatkozás terére. Nekünk ezzel szemben csak egy fegyverünk van és ez az, hogy **szilárdan ragaszkodunk a békéhez.** Hogy ha vannak, akik ebben a Házban ezt a politikát nem helyeslik és azt mondják, hogy ez gyáva politika, úgy erre én azt mondom, hogy **gyáva politika az, ha nekimegyünk fejfel a fálnak.** (Helyeslés a kisgazdapárton.) Ezután is a nagyhatalmak jóindulatát kérjük, mert a békés politikánál megmaradni szándékozunk. Hogy ezt megtehessek, kérem a betérjesztett javaslatnak az elfogadását. (Általános helyeslés és taps.)

Apponyi Albert beszéde és a deklaráció

Bethlen István gróf miniszterelnök beszéde után Apponyi Albert gróf emelkedett szólásra:

— Szükségesnek tartom, hogy a miniszterelnök ur beszédét néhány vonással kiegészítsem. A bajok legfőbb forrása a trianoni békeszerződés és Középeurópa betegségét a helyzet teljes félreismerésén alapuló eme szerződés okozta. A nemzetek szövetségének a trianoni békeszerződés életbeléptetése napja óta, bár nem vagyunk tagja a népszövetségnek, birtokában vagyunk mindazoknak a jogoknak, amelyeket a nemzetek szövetségének faktuma a hozzá nem tartozó államok számára is biztosít. A fegyveres beavatkozással való fenyegetés a nemzetek szövetségéről szóló faktum flagráns megsértése. Azt a kérdést intézem a hatalmakhoz, amelyek a nemzetek szövetségét megalkották, hogy humbug-e, csalás-e, igazság-e? (felkiáltások: tisztára csalás.) A másik kérdésem az, hogy a trianoni békeszerződésben benne van-e az, hogy Magyarország lefegyverezésében a kisantant is részt vehet? Tudtommal ez nincs benne. Egyedül a nagyhatalmak képviselői a leszerelés foganatosítására hivatott tényezőket. Minden más beavatkozás a trianoni béke szellemével és szövegével ellenkezik. A békeszerződések el szokták intézni az összefüggő kérdéseket, még is egész sorozatával találkozunk a békeszerződésen nem alapuló követeléseknek. A nagy és kisantant beavatkozást igényel a királykérdés

rendezésében. A párisi tanácskozások alkalmával a nagy hatalmak nem fejezték ki abbéli kívánságukat, hogy ezt, vagy azt a dinasztia ki kell küszöböljék. Nem a magam igazát keresem, hanem csak szegény hazámét. (Eljenzés) Arra nézve, hogy a koronás királlyal szemben a kormány fegyveres beavatkozást használt, különböző lehetnek a vélemények, de nemzetközi szempontból bizonyos annyi, hogy a magyar kormány önszándóval tette meg azt, amit tőle jogtalanul követeltek. De még ezzel sem elégedtek meg. Követelték a magyar kormánytól, hogy egy magyar állampolgárt neki kiszolgáltassunk.

— A kormány nem tudott ellenállni a kényszernek, de nem tudja, hogy felhangzott egy lángoló tiltakozás, mert minden magyar embernek érdeke, hogy idegen faktornak, ki ne szolgáltassák. Ha tiltakozás nem történt a kormány részéről, akkor kifejezést ad a nemzet sajnó fájdalomának érzésével azzal, hogy tiltakozik a magyar állam méltóságát és a magyar szent koronát ért ezen sérelem ellen. (Nagy zaj a kisgazdapártban). Nem hiszem, hogy különbség legyen magyar és magyar között ezen érzelmünk kifejezésében. Ha volna, úgy azokat sajnálnám, akik így gondolkoznak. (A kisgazdapártból egy hang kiáltja a keresztény párt felé: *csehek hozták be a királyt*. Nagy zaj tört ki erre, Szmracsányi a kisgazdapárt felé kiáltja: *nem igaz, régalom!*)

A zaj lecsillapultával Apponyi folytatja: — Nem igaz, hogy cseh csapatok hozták be a királyt, ezt a legilletékesebb helyről cáfolták meg. (Nagy zaj. Az elnök alig tudja a rendet fenntartani.)

Apponyi: Az ember azt hiszi, hogy a kormány fájdalmas érzéssel bár, de eleget tett a kívánalmaknak s legalább betelnek vele és nem fognak újabb követelésekkel előállni, úgy, ahogy az eddig történt. Az első követelés IV. Károly király lemondása volt, később a trónfosztását követelték törvénybe iktatni, majd az egész dinasztia a tróntól való megfosztását követelték. A követelések eredményeként származott ez a jelen törvényjavaslat és kérdezem, hová vezet ez az út, amelyen most haladunk? Remélem, hogy a béke legjobb biztosítója, a nagy nyugati és művelt nemzetek lelkiismerete felébred és hogy hozzá férközhessünk, ahhoz mindent el kell követ-

nünk. Kérdelem tehát, hogy megfelel-e az erkölcsi érzékünknek és jogi felfogásunknak, hogy szomszédaink csupán az ökök jogánál fogva Magyarországra feltételeket erőszakoljanak és lábbal tiporják a békeszerződésnek a kisebbségek védelmére irányuló clausuláit? Alacsonyabb kulturális nyájú nemzetek zsarnoksága fejlődik így ki a magasabb műveltségű népek felett. Magával a javaslatlaltal nem kívánok hosszasan foglalkozni, mert ez ellenkezik felfogásommal és egyetlen dolog amit teszek az, hogy nem gátolom annak törvénybe iktatását. Ez a javaslat törvényerőre való emelkedés esetén nem egyéb, mint ezeréves alkotmányos jogfolytonosságunkra mért csapás, amely jogfolytonosságot pedig, mint egyetlen erkölcsi értékünket, meg kell menteni a jövő nemzedék számára.

Végül felolvasta a következő deklarációt:

A napirendre tűzött törvényjavaslat szakítás a nemzet ősi alkotmányával. A koronás király trónfosztásának kimondásával a nemzet elvesztette legerősebb pillérét. A magyar nemzet a királyság intézményét támadta meg. A király és a nemzet meggyezésére alapított törvény által megállapított trónörökös rendjének egyoldalú megszüntetésével pedig bizonytalanságba sodorta a nemzet jövőjét. Az 1920-ik évi I. t. c. erre nem ad jogcímet, mert ez a törvény kifejezetten nem erre irányul, de semmiesetre sem bír azzal a joghatállyal, hogy egy ezeréves alkotmány fosztassék meg általa, törvényes intézményt döntson meg általa és hogy a függetlenség által egy újabb jogfejlődésnek legyen kiinduló pontja. Ez a törvény, amelyet a nemzetgyűlés hozott meg későbbi időpontban, csak kisegítő jog és a szükségjog alapján jött létre a királyjog ideiglenes gyakorlásának betöltésére addig, amíg a nemzet döntése annak helyreállítása irányában az ezer éves alkotmány alapján meg nem történik. Ezért kérjük az 1920. évi I. t. c. valódi tartalmi magyarázatának tisztázását. Ennek a törvénynek a magyarázata nem lehet jogforrás egy régi alkotmánynak magyarázatával szemben. Ennek a törvénynek ilyen módon való magyarázata a forradalom terére való lépést jelenti, ami pedig ezen a területen alkotott, az ha törvény alakjában lett is alkotva, jogilag hatálytalan.

Jogi meggyőződésünk folytán a törvényjavaslat megvitatásával és a felette való határozat hozatalában részt nem veszünk, ezzel szemben a nemzetre nehezedő kényszerhelyzet alkalmából tiltakozásunk bejelentését kérjük.

Aláírók: Apponyi Albert gróf, Szmracsányi György, Bozsik Pál, Sándor Pál, Weiss Konrád, Friedrich István, Reischl Richard, báró Korányi Frigyes, Schlachta Margit, Lingauer Albin, Beniczky Odón, Szilágyi Lajos, Taszler Béla, Ferdinándy Gyula, Pallaviczy György, Dinich Vidor, Legeza Pál, Csernus Mihály, Haller József, Ugron Gábor, Szabó József, (budapesti), Kállay Andras, Vázsonyi Vilmos, Bródy Ernő.

A nemzetgyűlés által hozott törvények érvényessége nem vonható kétségbe

Elnök: Tisztelt nemzetgyűlés! Előbb a zajban nem hallottam, hogy Apponyi Albert gróf felolvasott nyilatkozatában azt a kijelentést tette volna, hogy ez a törvényjavaslat, amelyet a nemzetgyűlés most tárgyal és fog törvényre emelni, hatálytalan.

Az 1920-ik évi I. t. c. világosan kifejezi,

A kényszer csak az időre vonatkozik, a lényegre nem

Koszó István dr.: Engem nagyon meglepett Apponyi Albert grófnak az imént elhangzott beszéde. Ő, aki minden erejét latba vetette, hogy a nemzet életét megmentsse, nyilatkozatával megtagadta multját. Az ő iránti tiszteletem azonban nem zárja ki azt, hogy az ő közjogi álláspontjával szemben kifejezésre ne juttassam a saját álláspontomat, amely az elnök ur által kifejtett álláspontot tökéletesen fedi. A nemzetgyűlés törvényei is kifejezik a nemzet szuverénitását, minthogy a nemzetgyűlés bármilyen körülmények között hoz is törvé-

nyeket, azt mindenkinnek respektálni kell, mert nem lehet azt mondani, hogy ezt vagy azt a törvényt nem fogadjuk el. (Dömtör közbekiált: *Császári bolsevizmus!*) Tény az, hogy bizonyos külső kényszer jelei mutatkoznak, azonban azt hiszem, hogy ez a kényszer csak az időre vonatkozik, nem pedig a lényegre. Formailag külső kényszer állott elő, azonban létrejöttét szívünkkel kívánjuk. (Szabó közbekiált: Szóval már együtt vannak a csehekkel!)

Elnök ezért Szabót rendreutasítja. — (Nagy zaj.)

Elég volt a Habsburgok 400 éves uralmából

A nemzet politikai és közgazdasági életének megnyilvánulása tekintetében 400 esztendőn át Ausztria volt a gátlója a nemzetnek és amíg Magyarországnak 400 éven át közös uralkodója volt Ausztriával, addig közgazdaságilag mindig el volt nyomva. Magyarország Bécs receptje szerint élt és akadályozva volt politikailag jogos törekvéseinek érvényesítésében. Örökös közjogi küzdelem volt a multban Bécs és Magyarország között, mert Ausztria az ellentéteket szította a nemzetiségek között és Magyarország munkáját a haladás felé megakadályozta. A párt, amelyhez tartozom, mindig kifejezésre juttatta azon meg-

győződését, hogy Ausztria és Magyarország gazdasági és politikai kapcsolata régi formájában fenn nem tartható és ezt a nemzetgyűlésen többször is kijelentem, azonban az uralkodó személye tekintetében a párt nem tartotta időszzerűnek e kérdés felvetését, de most már, hogy ez az ügy itt van, a legfőbb ideje, hogy a nemzetgyűlés ezt a kérdést véglegesen és intézményesen rendezze.

Nem titkolhatom el azokat az érzéseket, amelyek keserűséggel töltötték el bennünket a trianoni békeszerződés becikkelyezésénél, továbbá azt, hogy ebben a békében csupaszavak köztették a nemzetet, de legalább ennek a

békének rendelkezései Magyarországgal szemben betartottak volna. Most az utódállamok léptek fel velünk szemben és mi teljesen egyedül állunk, erő nélkül. Egyedüli pártolónk az Isten. Nem tehetünk mást a külső nyomás hatása alatt, mint lelkiismeretünk alapján cselekedjünk akkor, amikor a királypucses iagolomban tartja az országot és amikor magának az uralkodónak is be kellett látnia, hogy ezt a kérdést véglegesen el kell intézni, el kellett távolítani az országból, mert jelenléte a nemzet fennmaradását, a nemzet békéjét veszélyeztette volna. A Habsburg királyság helyreállítása nem lett volna egyéb, mint a régi állapot biztosítása. Nekünk elég volt a Habsburgok 400 éves uralkodásából. Hiszen még nem volt Károly királynak az alkalmát, hogy válasszon a magyar és osztrák császárság között, ő azonban akkor kijelentette, hogy inkább az utóbbit választja. Ez esetben pedig Magyarország uralkodója nem lehet. Engedje meg a tisztelt nemzetgyűlés, hogy emlékeztetőbe idézzem, a koronázás alkalmával a király magatartását, amidőn a király a koronázás után azonnal Bécsbe távozott. Szerintem ő osztrák állampolgár és nem magyar, már pedig törvényeink szerint még az uralkodó sem lehet két ország állampolgára.

Amint hivatalosan jelentik, a puccs alkalmával két osztrák századdal jött Magyarországra a király. Tehát nem tudom, hogy nem a régi politika folytatását jelentette volna-e ez. Hivatalosan megállapított tehát, hogy annak a nemzetnek a trónját és koronáját akarta megszerezni, amelyet már egy ízben visszautasított.

Ezek után szükségesnek tartom azt a tiltakozást kifejezésre juttatni, hogy bármennyi tekintetben is befolyásolják a nemzet szabadságának ethatározásait, bármennyi hatalmi faktor részéről és indítványozom, hogy a nemzetgyűlés óvást emeljen a saját belügyeibe való idegen beavatkozás ellen. (Taps a jobboldalon). Kérem a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni. A magam részéről a javaslatot elfogadom.

Utána Haller István emelkedett szólásra: Az Apponyi-féle deklaráció következtében újabb tennivaló nincs. Tiltakozunk azon méltánytalanság és erőszak ellen, amelyben a magyar nemzetnek most része van. Tiltakozunk a kényszer ellen, amelyet velünk szemben eszközölnek, az erőszak ellen, amellyel bennünket fenyegetnek, a cél ellen, amelyet el akarnak érni. Tiltakozunk az ellen, hogy törvényalkotó munkánkat kívülről igyekezzenek befolyásolni. Az igazságtalanságot nem lehet újabb igazságtalansággal helyreállítani. Amikor mégis ez történik velünk, nem tehetünk mást, mint apellálunk ama hatalmas férfiakhoz, akiknek ebben az erőszakos institúció hozatalában nem volt részük. Emeljük fel szavukat ezen igazságtalansággal szemben, amelyet ellenünk elkövettek. A cél az, hogy a magyar nemzetet megfosszák annak minden leketőségétől, hogy szétszakadt darabjai újra visszakerüljenek. Bármint hoz is reánk a jövő, ez nem változtat azon a tényen, hogy itt egy nemzet élni vágyásáról van szó, ami abban talál kifejezést, hogy integer akar lenni, amilyenek az Isten teremtette.

A kisgazdapárt nem kényszerből, hanem meggyőződésből detronizál

Ezután Kovács J. István szólal fel: Rá akarok mutatni arra, hogy a külföldi nagyhatalmaknak ezen beavatkozása elsősorban azt a pártot éri a legkínosabban, amely nem kényszerből, hanem közjogi meggyőződésből iktatja törvénybe ezt a javaslatot. Amikor IV. Károly király uralkodói jogának megszűnéséről szóló törvényjavaslatot elfogadjuk, szívünk legmélyéből tiltakozunk az rllen, hogy a nagyhatalmak belső ügyeinkbe avatkozzanak, hogy akarataikat reánk oktatólják. Amikor a deklarációnak 2-ik részével szemben állók egyuttal szemben állók minden külföldi beavatkozással is. Csak a nemzetnek szuverén képviselő-testülete jogosult arra, hogy törvényeket hozzon és azt minden befolyástól mentesen kell meghoznia. Tiltakozunk kell azonban az ellen, hogy bárki ennek a nemzetgyűlésnek kompetenciáját kétségbe vonja. Meggyőződésem,

NAPI HIREK

— **Köszönet a sajtónak.** Miskolczy Lajos főispán, mint a Tiszaszabó-bizottság elnöke köszönetét nyilvánította a helyi sajtónak azért a közreműködésért, amellyel a szabóalap javára október 31-én rendezett emlékünnepele sikerét előmozdította.

— **Ingyenes rendelés az egyetemi klinikán.** A Tisza István Tudomány Egyetem belgyógyászati és sebészeti klinikája ideiglenesen az Augustus-szanaszatóriumban nyert elhelyezést. Mind a két klinika szegénysorsu betegeknek ingyenes rendelést tart fenn a kórház felvételi épületében ss pedig hétköznap délelőtt 8—12 óráig. Ugyanott eszközlik a betegfelvételt is.

— **Birtokok kicserélése országokon keresztül.** A baranyai és bajai, szerbek által megszállott területek kiürítése után sok olyan birtokos akad Szabadkán, a Bácskában és általában Jugoszláviában, akiknek földjük Magyarországon van. Viszont Csonkamagyarországon sokan élnek olyanok, akiknek birtokaik a Bácskában fekszenek. Egyes pénzintézetek mozgalmat indítottak, hogy az ilyen birtokokat kölcsönösen kicserélik s az akció lebonyolítása ez idő szerint már folyamatban is van.

— **Sándor szerb király vasárnap délelőtt teszi le az esküt az ország alkotmányára a nemzetgyűlés színe előtt.**

— **A közalkalmazottak és a nyugalmagyarországi népszavazás.** Tegnap számunkban közöltük a Közzolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetségének felhívását mindazokhoz, akik Sopronban és a környékén levő kilenc községben születtek, hogy vegyenek részt a népszavazáson. Mint most értesülünk, a vasutak az oda és visszautazás tekintetében minden könnyítést meg fognak adni. Az utazási szándék Budapest, VI., Andrássy-ut 73. sz. a. jelentendő be.

— **Rakovszky családját a csehek internálták.** A prágai „Pravo Lidu” jelentése szerint Rakovszky Istvánnak nemcsak fiát, hanem feleségét és leányát is, akik a Felvidéken tartózkodtak, letartóztatták és internálták.

— **Előadás a nyugalmagyarországi kérdésről.** Az ÉME f. hó 5-én tartandó közgyűlésén d. u. 5 órai kezdettel Puskás Jenő tart „Nyugalmagyarországi kérdés” címen előadást.

— **Gyapjumesás a Hortobágyon.** Ma délelőtt Tatay Zoltán dr. tb. tanácsnok és Kondor Kálmán főszámvevő a tanács képviselői között tartanak a Hortobágyra, hogy megtekintsék az ott végbemenő gyapjumesást. Hír szerint ez alkalommal az Országos Gyapjuminósító Bizottság már kint levő kiküldöttje, valamint a tanács képviselői előtt a gazdasági egyesület egy pár tenyészkost is be fog mutatni. A rossz időre való tekintettel a gyapjumesáshoz Miskolczy Lajos főispán nem megy ki.

— **Az Éme vasúti csoportja** f. hó 5-én, délután 6 órakor tartja alakuló közgyűlését az Egyháztér 13. sz. a. helyiségében.

— **Uj marhalevelek lesznek.** A hivatalos lap tegnapi száma közölte a földmívelésügyi miniszternek az új marhalevelek tárgyában kiadott rendeletét. A rendelet szerint november 6-ig a régi marhalevelek még érvényben lesznek. Ezen tui a marhalevelek helyi hatósági bizonyítványokkal látandók el, míg 15-től kezdve kizárólagosan csak új marhalevelek mellett szabad az állatvásárlást lebonyolítani. Az új marhalevelek forgalomba hozatalára a forgalmi adó szolgáltatott okot. Ugyanis a régi marhaleveleken nincs rubrika a forgalmi adó bejegyzésére.

— **Hadirokkantak, hadiözvegyek figyelmébe.** A Hadróá nemzetközi szövetsége f. hó 6-án vasárnap d. u. 3 órakor a város háza tanácstermében értekezletet tart, melyen minden hadirokkant és hadiözveggy jelenléte kívánatos. Ismertetve lesznek a hadigondozással kapcsolatos intézkedések, különös tekintettel a földbirtok helyesebb megoldását szabályozó rendelkezésekre és az italmérségi engedélyek revíziójára. **Hadróá vezetősége.**

— **Moszkvában 59 kommunista érkezett, akiket bolgár börtönökből szabadítottak ki.**

— **A Biborok. Bánatok, Borok, Malzner** János kollégáinknak már sajtó alatt levő verseskötete iránt napról-napra nagyobb az érdeklődés s az induló poétalelkű újságíró kötetére számos előfizetés érkezik. Felkéretnek ennelfogva mindazok, akiknél még gyűjtőív van, hogy azt vagy a Csáthy-céghez, vagy szerkesztőségünkbe még e hó 13-ig, vasárnapig, küldjék be, mivel a kötet expedálásának zavartalan és pontos lebonyolítását csak így lehet majd eszközölni.

— **Sok a részeg ember.** Az elmúlt napok alatt a rendőrség szomorú statisztikát készített az előállított részegesekről, akiknek száma az utóbbi időkben igen megszaporodott. A rendőrség mindegyik ellen eljárást indított.

— **A majnai kikötőt, amely kiindulási pontja a Majna—Duna összeköttetésének, tegnap nyitották meg ünnepélyesen.** A miniszterelnök a Majna és a Duna közötti összeköttetés megteremtését a német nép történelmi feladatának mondotta.

Apponyi a puccskarlistáknál

Budapest, nov. 4. (Magy. Híradó.) Apponyi Albert gróf főügyész engedély alapján ma délután 6 óra előtt a pestvidéki ügyészség fogházába ment és ott mintegy fél órán át beszélgetett gróf Andrássy Gyulával, gróf Sigray Antallal, Beniczky Ödönnel és Borovicsény Nándorral.

Madeirán várják Károlyt

Funchal, nov. 4. (Havas) IV. Károly és Zita elhelyezésére megtették az előkészületeket. Funchal Madeira szigetének székvárosa, amelynek déli partján, a San Pablo patak torkolatánál fekszik. Az amfiteatrumszerűleg épített, szűk utcákból álló város a tenger felől igen szép képet nyújt. Eayhe klímájánál fogva sok mellbeteg választja téli lakóhelyéül. Kikötőjét számos hajó keresi fel szén és friss élelmiekek fedezése végett.

Albánia szabadságharca

London, nov. 4. (Reuter) A szövetséges kormányok óvást fognak emelni a belgrádi kormánynál, amiért a jugoszláv csapatok átlépték az albán határt.

London, nov. 4. Az alsóház tegnapi ülésén lord Robert Cecil interpellációt nyújtott be a jugoszlávoknak az észak-albániai eseményekben tanúsított magatartásáról. Harmsworth külügyi államtitkár megállapította, hogy a jugoszlávok Liura iranyában tényleg előnyomultak albán területen. Elmondta, hogy amennyire az eddig szerzett értesülésekből megállapítható, a jugoszlávoknak ez a támadása teljesen jogtalan és igazságtalan. Megállapította azt is, hogy a szövetségesek szigorú lépéseket tettek ez ügyben a belgrádi kormánynál. Harmsworth még elmondotta, hogy az angol kormány ezen-tul is azon lesz, hogy diplomáciai úton találja meg az ügy békés megoldását.

London, nov. 4. A szövetséges hatalmak azzal a követeléssel fordultak a jugoszláv kormányhoz, hogy hagyjon fel agresszív albániai politikájával. Az albán határ megállapítása tekintetében fennforgó nehézségeket megszüntették és a nagyköveti értekezlet a határmegállapítással néhány nap múlva végezni fog.

Magyarország leszerelése

Prága, nov. 4. A „Narodny Listi” értesülése szerint Magyarország leszerelését Wajgand tábornok fogja végezni, aki nemrégén Prágában tartózkodott. (MTI.)

Pogrom Jeruzsálemben

London, nov. 4. (Reuter.) Hivatalos jelentés megerősíti, hogy Jeruzsálemben zavar-gások törtek ki. A jelentés szerint a rendőrség szerdán délelőtt a jaffai országoton kisebb bandát kergetett szét, a banda azonban újlag összeverődött és támadást intézett a zsidó városrész ellen. Az arabok és a zsidó negyed lakosai között lövöldözésre került a sor. Egy helyen bombát is dobtak. Négy zsidót és egy arabot megöltek, 14 megsebesült, több embert elfogtak.

— **A Debreceni Gazdasági Egyesület** igazoló választmánya folyó évi november hó 6-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a Polgári és Gazdakörben ülést tart, melynek tárgyai: Az egyesület vagyonválsága ügyébeni határozat hozatal; korpa beszerzés ügyében intézkedés, az országos magyar gazdasági egyesület közgyűlésén az egyesület képviseltetéséről való gondoskodás.

— **Az ágyterítők tolvajai.** A Belvárosi Szanaszatórium igazgatósága tegnap délelőtt feljelentést tett a rendőrségen, hogy reggel két egyén olálkodott a Szanaszatórium előtt, akik egy alkalmas pillanatban a nyitott ablakba elhelyezett 2 himalája, 3 egyszerű és 1 pikét ágyterítőt elemezték és nyomtalanul eltűntek. A rendőrség nyomozza a tolvajokat.

— **A fényképészek ülése.** Az ipartestület fényképész szakosztálya tegnap délután az ipartestület tanácstermében szakosztályi ülést tartott. Az ülés tárgysorozatán a fényképész ipart érintő folyó ügyek szerepeltek.

— **Fejberugta a ló.** Anton János 18 éves Hatvan-utcai kocsis gyermek tegnap szolgálati helyén az istállóban szorgoskodott. Amint az egyik ló alá alomszalmát rakott, igen közel talált menni hozzá, úgy hogy az fejbe rugta. A mentők súlyos sérüléseivel beszállították a kórházba. A kocsisgyerek állapota súlyos.

— **Horváth-Sanyovics beismerte Tisza meggyilkolását.** Budapestről jelentik: Glants Marcel dr Zombornál engedély nélkül akartr átlépni a nyáron a határt. A szerbek elfogták és 30 napi fogházra ítélték. A büntetést a zombori ügyészség fogházában töltötte, ahol egy séta alkalmával találkozott Horvát-Sanyovicsal, aki kijelentette előtte, hogy Tiszára ő lőtt rá és el is találta. A gyilkosságban sem Fényesnek, sem Friedrichnek, sem Kérinek része nincs. Glant most Budapestre érkezett és jelentkezett a budapesti törvényszéknél, ahol jegyzőkönyvbe mondotta Horvát-Sanyovics állítólagos kijelentését.

— **Bicskázás a Péterfián.** Tegnap a késő délutáni órákban a Péterfia-utca egyik szabóüzletében két szabóinas összeszóllalkozott. Szó szót követett, majd a két gyermek egymásnak szaladt és az egyik a társát bicskájával vállon szurta. A megsérült szabóinast a mentők beszállították a kórházba. A rendőrség a bicskázásból kifolyólag vizsgálatot indított.

— **Svédországban a legújabb adatok szerint a munkanélküliek száma 60 ezerre emelkedett.** Az iradai alkalmazottakat ujabban tömegesen bocsátják el.

— **Életunt aggasztán.** Tegnap reggel a Kut-utca 5. sz. alatti ház tulajdonosa: Kozma János 60 éves csizmadiamester szobája ajtó-sarkára felakasztotta magát és meghalt. Kozma beesületes munkájával szép vagyont szerzett és öreg napjaira nyugalmas életet biztosított magának. Azonban állandóan betegeskedett úgy, hogy betegsége, mint az hátrahagyott leveléből kitudt, elviselhetetlenné tette életét.

— **Orvosi, jogi, gazdasági könyvek,** leg nagyobb választékban Harmathy könyvkereskedésében Fűvészkert-u. 14. Telefon 374.

— **Alföldy Károly** tánciskolájában nov. 7-én új tanfolyam kezdődik. — Beiratkozások Péterfia 2. sz.

— **Értesitem** tanítványaimat, hogy a mai táncvizsgát november 12-én tartom meg.

Hajdusági Répes Naptár

November közepén fog megjelenni a „Hajdusági Répes Naptár”.

A naptár egy szellemi részével, mint más érdekes tartalmánál fogva értékes ajándéka lesz mindazon előfizetőinknek, akik leg-alább egy negyedévre előfizetnek a HAJDUFÖLDRE. A naptárban elhelyezendő hirdetések a HAJDUFÖLD kiadóhivatala veszi fel.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR

Szombat, nov. 5: Kis kadét. C) bérlet.

Színházak és mozgószínházak közleményei:

Szombaton C) bérletben A kis kadét kerül színre. Helvey Erzsé, ki betegségéből felépült, Katyi szerepében ismét fellép és nagy-szerű alakításával és kitűnő játékaival kedves és feledhetetlen estét szerez a közönségnek. A darab többi szereplői Mátray, Vizváry és Göndör szintén a legjobbat adják szerepeikben.

A „Lavina” székes bemutatója ma szombaton délután 3, 5, 7 és 9 órakor lesz az Urániában, melyet egy szenzációs majom film újdonság „A címeres gazember” 2 felvonásban előz meg. E filmben a főszerepet két nagy-szerű orángután Jimbó és Jumbó játssza fenomenálisan. Mérsékelt felemelt helyárak. Utalványjegyek nem érvényesek! E remek műsor holnap vasárnap utoljára látható, tehát mindenki igyekezzen jegyről gondoskodni, mert a jegyeket szétkapkodják e 2 napra. A színház kellemesen fűtve!

Jön a „Nirvana” az idény legszenzációsabb 6 részes filmújdonsága 32 felvonásban. I. része „A titokzatos ház” 6 felvonásban és pompás kísérő műsor hátfőn november 7-én az Urániában. Minden 2 nap után új rész — új kísérő műsor. A negyedik résztől a pótműsor Nobody lesz! Jegyelővétel már mai naptól!

— Mindenki meg kell nézni az Uránia mai remek műsorát! Csak 2 napig látható.

Törvénykezés

§ Monstre kommunista bünper a katonai törvényszék előtt. A főtárgyalás 10. napján érdekes tanuvalloások hangzottak el. Árendásik ezredes közel három órai tanuvallo-má-

sában terhelő vallomást tett, de később a védők kérdéseire kijelentette, hogy adatait csak hallomásból szerezte. Érdekes tanu volt Kis Roland, eredetileg pincér, majd nyíregyházi kormánybiztos, későbbi direktóriumi tag, akit jogerősen elítéltek, de később kegyelmet nyert. Kis kedvezően vallott a vádlottakra nézve. Ket jelentéktelen tanuvalloomás után a tárgyalást berekesztették. Ma Szakáll Károly volt vöröshadosztály parancsnokot, aki valamikor Kratochwill körletparancsnok segédtisztje volt, hallgatják ki.

SPORT

Vívómester a Moveban. A Move már régebben megnyitotta vívótanfolyamát Péterfia-u. 76 szám alatt. A Move vezetősége most elhatározta, hogy vívómestert szerződtet s meghirdette a pályázatot is, amelyre igen sok ajánlat érkezett. A vezetőség a legjobb mestert szerződteti, hogy tagjai minél jobb kiképzésben részesüljenek.

Az intéző bizottság új tagja. Torma Kálmán, az intézőbizottság tagja a városba költözött. Utódjául Nánassy Zoltán választotta meg a tanács.

A DEAC ajándéka Gombos Ferencnek. A tavaszi DEAC—DTE mérkőzésen történt, hogy az egyetemi csapat szimpatikus közszereplővel álló kiváló fedezet játékosának, Gombos Ferencnek eltört a lába. Sportkörökben osztatlan részvétel keltett Gombos balesete, aki azóta visszavonult a sporttől. A DEAC most értékes ajándékkal, — egy arany gyűrűvel — lepte meg volt játékosát s a napokban adta át neki ünnepélyes formában.

DTE—DEAC. Napról-napra fokozódó érdeklődés előzi meg a két csapat bajnoki küzdelmét, amely az előjélekből ítélve, igen erős lesz. Ugy a DTE, mint az egyetemi csapat legerősebb felállításában játszik. A mérkőzés az úgóföldi pályán lesz délután 2 órai kezdettel.

Cseh-szlovákia—Jugoszlávia válogatott 6:1 (0:1) A mérkőzés első felideje nagy meglepetést keltett, sőt a második felidő eleje is, mert a Jugoszláv válogatottak vezető góljukat biztosan tartották. Csak a 15-ik percben jött meg a kiegyenlítés, mely után teljesen összeroppant a jugoszláv csapat.

Felhívás. Felkérem a DMTK következő játékosait: Szántó Zoltán, Borsi Sándor, Glatz Ödön, Ke-

sztesi István, Kun Jenő, Ádám János, Molnár Ferenc, Fejér István, Horváth Mihály, Kerekes György, Martin Lajos és Bajkai Jánost, hogy a kisvárdi mérkőzésre felkészülve vasárnap reggel a nagyáramú hajnali 4 órakor jelenjenek meg. Csapatintéző.

Dr SZILÁGYI IMRE magán hegedű-
oktatását megkezdte. Tanítványok jelent-
kezését elfogadja délelőtti órákban, Piac-
utca 10. szám, I. emelet

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ólomot
veszek bármilyen mennyi-
ségben. Cim a kiadéban.

Mosolt rongyot
keres lapunk kiadóhiva-
tala megvételre.

Vasabroncs
kiloa kapható lapunk
kiadóhivatalában.

Bélyeggyűjő
és vésőintézet
PAULÓ I.
Gattyányi-utca 22.
Telefon 1305.

Egy éves
tarka úszó eltévedt az
Apaffy-utcai temető mel-
lett. Kérem a megtalálót
Vár-u. 8. szám alatt be-
jelenteni.

Házmeester
ki kocsis teendőket is el-
látja, azonnal felvétetik.
Jelentkezhetnek Vár-u. 8.

Forgács István
műorás
Bédegy-u.

DEBRECEN
Kalapgyár
SZILL és KÖSA

Női és férfi kalap megren-
delések és javítások gyorsan
pontosan készíttetnek

Piac-u. 63. sz.

A tőzsde

Magyar korona: 55.

A tőzsde mai irányzatát már a nyitás-
kor igen bizakodó hangulat jellemezte. —
Egyes papírok már kezdetkor jóval a teg-
nap záró árfolyam felett indultak. Ez a
szilárdaság nemcsak a nehéz papirokban
nyilvánult meg, hanem az összes pa-
pirokra kiterjedt. A bankokhoz már tegnap
délután igen nagy vételi megbízások ér-
keztek úgy, hogy ezeknek lebonyolítása
ma erősen hozzájárult a hatalmas forga-
lom kialakulásához. A hozs a tőzsde idő
folyamán pereről-perere nagyobb arány-
okot öltött és a 10 perces déli szünet után,
amelyet Magyarország szomoru sorsával
való együttérzés demonstrálása céljából
tartott, a tőzsde újult erővel indult neki
és izgatottsággal párosult a hatalmas hozs
irányzat. Ez a tendencia megmaradt az
egész tőzsdeidő folyamán és az összes
papírok árnyereséggel zárultak. Az a kö-
rülmeny, hogy egyesek már realizációs
vásárlásokat folytattak, az árfolyamokra
csak itt-ott gyakorlított nyomatást. A
tőzsdeidő vége felé azonban az összes
kurzusok megszilárdultak. A bankok ré-
széről érkezett nagy vételi megbízások az
eddig elhanyagolt papirokban is hatalmas
forgalmat idéztek elő. A kulisz mindvégig
szilárd volt. Különösen Salgó, Rimát, Al-
lamvasutat vásárolták erősen. Magyar Hi-
telben és Osztrák Hitelben nagyobb vá-
sárlások történtek. A vaspiacón Ganz-Da-
nubius elérte a 40000 koronás folyamot, a
Ganz villamos 6900, Fegyver 4850. Ezek
mellett erősen favorizálták még Koburgot,
Csákyt és Schlieket, továbbá nagy forga-
lmat bonyolítottak le Teudloff-Dittrichben.
A szépiacón a Magyar Ált. közén a
tőzsdeidő folyamán kissé lemorzsolódott.
Majd ismét 11900-ra emelkedett. A vegyes-
piacón volt érezhető leginkább a realizá-
ciós eladás. Az árfolyamok kisebb ves-
teségeknél voltak kitéve, zárlatkor azon-
ban a veszteségek megtérültek és az ös-
szes papírok a nyitáshoz magasabb árfo-
lyamon zárultak. Nagy üzlet volt Hungária
műt., Guttmanban, Cukoriparban, Olaj-
iparban, míg a Spodium kissé lemorzso-
lódott. A fapiacón nagyobb forgalmat bo-
nyolítottak le Lichtigben, Egy. fában. A
malompiacón Borsod-miskolci és I. bpesti
gőzmalmot favorizálták.

Budapesti árlat.

Magyar hitel 2000, Osztrák hitel 970,
Angol-Magyar 775, Leszámlító bank 775,
Magyar-Olasz 350, Jelz. hitelbank 220,
Házai bank 665, Salgó 6925, Rimamurányi
2390, Közuti 770, Déli vasút 4050, Al-
lamvasút 4050, Keresk. bank 7500, Al-
talanos takaréksz. 980, Pest. haza 24250,
Borsod-miskolci 4725, Concordia 4325,
Budapesti gőz. 7500, Gizella 2575, Hun-
gária 3125, Viktória 13500, Beocsini 7600,
Kohó 5925, Általanos közszén 10500, Urká-
nyi 7700, Adria 10000, Atlantic 8400, Le-
vante 8300, Trust 2500, Ganz Danubius
39700, Ganz villamos 6900, Lipták 600,
Magy. ac 13350, Schliek 1400, Wörner
880, Brassói 4875, Izzó 6025, Spodium
2350, Házai faterm. 5275, Klotild 3475,
Erdő 15000, Nasici 28900, Neuschl. Licht.
950, Orsz. fa 1480, Telefon 4975.

Valuták.

A valutapiacón az 55 centimes zürichi
jegyzésnek ismeretessé válásakor újult
erőre kapott a hozs mozgalmal. Itt volt a
legnagyobb izgalom az összes papírok
közül. Dollárban 1000 koronás kötés is
fordult elő. Az összes árfolyamok ugrás-
szerűen emelkedtek, később az irányzat
megváltozott, a hangulat bizalmatlanná lett
és nagy izgalom közepette hullámzottak
az árfolyamok.

Napoleon 2875—925, Angol font 3825
—3875, Dollár 955—75, Francia frank
7350—450, Márka 475—70, Lira 3875
—3925, Osztrák kor. 1750—1850, Rubel
2250—2350, Lei 530—45, Sokol 905 25,
Svájci frank 18100—300, Korona dinár
1045—65, Lengyel marka 25—26.

Utótőzsde. Minthogy a 10 perces meg-
szakítás miatt a hatalmas vételi megbíza-
sokat nem lehetett mind lebonyolítani, az
utótőzsdén is erős forgalom mellett élénk
volt az üzlet. A prolongációk simán foly-
tak le. A kulisz piacon élénkség uralko-
dott.

Zürichi zárlat: Berlin 322 1/2, Holland
18425, Newyork 537, London 2118, Páris
3975, milánó 2175, Prága 515, Budapest
55, Zágráb 185, Bukarest 285, Varso 18,
Bécs 0'17, Osztrák bélyegzett 12.

Terménytőzsde.

A terménytőzsdén a forgalom ma igen
szűk keretek között mozgott. Az értéka-
pirotőzsdén kifejlődött hatalmas hozs irány-

zat minden érdeklődést magára vont. Vá-
sárlások csak a napi szükséglet kielégíté-
sére vonatkoznak. A vásárlók között leg-
inkább a vidéki malmok szerepeltek és a
kormány is vásárolt néhány tétel kenyér-
magvat az ellátatlanok számára. A zab
budapesti ára ismét emelkedett. A vető-
magpiac teljesen elhanyagolt. A liszt és
örlemények piacán csak korpában történt
kötés.

Hivatalos árak: Buza tiszavidéki 2275
—2325, fehérmegyei 2265—2315, pestme-
gyei 2265—2315, rozs 1650—675, takar-
mány árpa 1750—1800, sörárpa 1850—
900, zab 1625—650, tengeri 1900—950,
kölés 1650—750, repce 31—32, Korpa
560—880.

Sertésjelenés. Felhajtás 2260. Árak:
prima nehéz sertés 106—108, közép 90—96,
könnyű 84—80, lezuhzott sertésűs silá-
nyabb 6280, jobb minőségű 68—75, kettő-
vágott szalonnás felsértés 102—118, oldal
szalonna 120, Zsir nagyban 170—180. A
vásár meglehetősen élénk volt.

Dollárt
Simon György DEBRECEN
Kossuth-u. 11.

és más idegen
penzt, aranyat
aztástól leges-
legdrágábban
vesz

Tanulóleány

azonnal felvétetik lapunk
nyomdájában Piac-u. 59.

Rühkenőcs, Kreolin, Kénvirág, Káliszappan és mindenféle
fertőtlenítő szerek

Radikál' patkányirtó szerstb.

Telefon 14-80. legolcsóbban szereshetők be

Korzó Drogueria Debrecen, Piac-utca 42. sz.

Telefon 14-80

kiadóvállalat nyomdájában Debrecen, Ferenc József-ut 50.

Korpakiosztás

A m. kir. földmívelésügyi minisz-
ter ur a város kis állattartó lako-
sai számára korpát utalt ki.

A korpautalványokat a közlel-
mezési ügyosztály lisztosztálya fogja
kiosztani november hó 9-től.

A korpát csak kis állattartók a
saját részükre hízalt disznók és
széro rendőri bejelentőlap és a
disznó marhalevelének bemutatása
mellett igényelhetik.

A korpa ára mm-ként 820 korona,
zsák nélkül.

Debrecen, 1921. november 4.

Közlelmezési ügyosztály

ÓCSKA

STEINER, Eötvös-u. 110.

vasat, rezet és min-
denemű fémek legma-
gasabb árát veszek.
Kovácsoknak hasz-
nálható becsorok. Na-
gyobb tételek eladhatók.

Kőváry és Altmann

szücs mesterek

Debrecen, Piac-utca 42.

Pannonia szálló udvar

Mindenféle szűcs munkákat szak-
szerűen készít a legutóbbi divat szerint.

Ugyanott kész munkák kaphatók.

Megrendeléseket pontosan eszközöl.

hogy a nemzet ezzel a törvénnyel nem gyakorol jogfosztást. Ilyen cselekedet a magyar nemzet lelkétől mindig távol állott. A törvény egyszerűen ünnepélyesen kinyilvánít, deklarál. A practica sanctiában megállapított trónöröklés rendje megszűnt és a javaslat egyszerűen kinyilvánítja ezt a tényleges állapotot. Meg kell állapítani, hogy a koronázás ténye nem mentesíti a megkoronázottat kötelezettségeitől és jogaitól. Nem helyezi ki őt a jog világából, nem emeli őt valami Isteni jog szférájába. IV. Károly király megszűnt az osztrák tartományoknak ura lenni, ennél fogva a practica sanctiában lefektetett közös birtoklási és közös védelmezési kötelezettségének nem tudott eleget tenni és ezért megszűnt magyar király lenni. A practica sanctió a kölcsönös védelem kötelezettségét írja elő.

— Ez a „conditio sine qua non”-ja az 1867-ik évi XII-ik t. c.-nek is. Ha ezek az előfeltételek megszűnnek, akkor megszűnnek azok a jogok is, amelyek ezen az alapon nyilatkoztak meg. A nemzetgyűlés tehát nem konstituál új jogot a javaslat első szakaszában hanem ünnepélyesen kinyilvánítja a bekövetkezett jogi állapotot. Nem kényszerből, hanem a legbensőbb meggyőződéséből származik a törvényjavaslat első és második §-a, amely szerint a practica sanctián felépült összes örökdedi és trónigénylési jogok megszűnnek. Tulajdonképpen nem kényszerűségből, hanem meggyőződésből emeljük a magunk részéről törvényerőre ennek a javaslatnak 3-ik §-át, amely kimondja, hogy a nemzeti királyság ősi formáját változtatlanul fenntartjuk és a királyi szék betöltését későbbi időre halasztjuk. Ezzel szemben kötelezettségemnek tartom kijelenteni, hogy a szabadkirályválasztókat sokszor vádolták azzal, hogy a köztársaság felé törekednek, de ez a §. ünnepélyesen kijelenti, hogy a független magyar királyság alapján állunk. (Éljenek a kisczardapárt!) Meggyőződésünk, hogy a köztársasági államforma a magyar népre nem lehet áldásos. Azt hiszem, hogy ezzel a kijelentéssel az ellentábor vádjait sikerült megcáfolnom.

A törvényjavaslatot annak hangoztatásával hogy az idegen beavatkozás ellen a magyar nemzet ünnepélyesen tiltakozik, elfogadom. (Éljenek és taps, a szónokot számosan üdvözlözik a kisczardapárt részéről.)

Rupert Rezső felszólalása után az elnök napirendi indítványt tett, amely szerint a Ház legközelebbi ülését holnap tartja, amelynek napirendjén a mai törvényjavaslat szerepel.

Ülés vége 2 óra után.

A nemzetgyűlés vasárnap is ülésezik

Budapest, nov. 4. Miután a nemzetgyűlés ma nem tudta letárgyalni a detronizációs javaslatot és a holnapi napirendre is több szónok maradt, tehát holnap harmadszori olvasásra nem kerülhet a sor. Mivel az antant által megállapított határidő hétfőn este lejár és még a kihirdetést és egyéb formasságokat is eszközölni kell, a nemzetgyűlés vasárnap délelőtt is ülést tart, amelynek egyetlen tárgya a detronizálásról szóló törvényjavaslat tárgyalása lesz. A folyosón mint érdekességet beszélnek, hogy a magyar országgyűlésnek nem volt még rá precedense, hogy vasárnap is ülésezzenek.

MEGNYILT

AZ

APOLLO

Divatárúháza

a Vármegyeházzal szemben,
Plac- és Miklós-utca sarkán.

Dua választék férfi és női ruházatokban, kötött kabát és garnitúrák, férfi és női fehérneműk a legszebb kivitelben, flanellek, vásznak és zefírek nagy választékban olcsó szabott árak mellett kaphatók.

Bethlen helyzete megszilárdult

Az egységes pártból rekonstruálja kormányát

Budapest, november 3. A trónfosztó törvényjavaslat elintézése után Bethlen István gr. miniszterelnök kabinetjének lemondását bejelentő Kormányzóknak lemondásának politikai körökben nem tulajdonítanak komolyabb jelentőséget és csak formálisnak fogják fel. Egészen bizonyosra veszik, hogy Bethlen továbbra is megmarad a helyén és parlamenti helyzete is megerősödik, mert most már sikere lesz pártalakító kísérletének. Az egységes párt koncepciója mindössze annyi változást szenved, hogy beolvad az egységes pártba a Haller vezetése alatt álló kereszténypárt egy része is.

Budapest, nov. 4. A nemzetgyűlés mai ülésén a szónokok nagy száma miatt nem fejezhették be a detronizációs javaslat vitáját. A holnapi ülésre maradtak meg a következők felszólalásai: Rassay Károly, Kállay András, Giesswein Sándor és Schlachta Margit, esetleg fel fognak még szólalni Turi Béla és Hencz Károly. A helyzet tehát az, hogyha a javaslat vitája a holnapi ülésen be nem fejeződik, akkor a nemzetgyűlés vasárnap is kénytelen ülést tartani, hogy a javaslat harmadszori olvasása hétfőn megtörténhessen. Ha a javaslat vitája holnap befejeződik, ez esetben is hétfőn kerül a javaslat harmadszori olvasásba a Ház elé. Mindkét esetben a javaslatot még a hétfői nap folyamán kihirdetik. Ugyanis a hivatalos lap hétfőn délután külön kiadásban hozza a detronizációs törvényjavaslatot.

Politikai körökben úgy tudják, hogy Bethlen István gróf a detronizációs javaslat elfogadása utáni napokban formálisan le fog mondani, de az ügyek vitelére további megbízást kap. Ez alatt az idő alatt valószínűleg megkezdődik az egységes párt alakítására vonatkozó politikai tárgyalásait és ha ezek befejezést nyernek és az egységes párt létrejön, akkor alakítja meg az új kabinetjét. Politikai körökben bizonyosra veszik, hogy az új miniszterelnök ismét Bethlen István gróf lesz, aki rekonstruált kabinettel jön. Hogy a rekonstruált kabinetben a jelenlegi kormány tagjai közül

kik maradnak benn, erre vonatkozólag ma még pozitívumot nem lehet mondani. Ez még Bethlen Istvánnak politikai tárgyalásaitól függ.

A kisczardapárt képviselői körében az a terv merült fel, hogy a kiegészült eszaka baranyai kerületek képviselői ne mondjanak le mandátumaikról. Erre vonatkozólag a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjával már megbeszéléseket folytattak, amelyeken az a vélemény alakult ki, hogy a választópolgárokat nem lehet egészen megfosztani attól a lehetőségtől, hogy politikai véleményüknek a választás útján kifejezést ne adhassanak. Erről annyival kevésbé lehet szó, mert a tisztántuli kiürítés után az ottani kiegészült eszaka kerületek képviselői tényleg lemondtak és magukat új választásnak vetették alá. Tehát a baranyai eszaka kerületek képviselőinek is le kell mondanunk és e kerületekben új választást kell elrendelni.

A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjában a ma esti bizalmas megbeszélés után a párt egyik vezető politikusa a következőket mondotta:

— Ami a helyzetet illeti, ma estig a következőket lehet megállapítani: A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja nem gördít akadályokat a detronizációs javaslat megszavazása elé és így az rövid idő múlva kikapcsolódik az aktuális politikai életből. Természetesen a törvényjavaslat törvényerőre emelkedésének meglesznek a maga következményei, ami első sorban a kormány lemondásában jut kifejezésre. Új csoportosulás jön, aminek Bethlen István gróf állana az élén. Bethlen István gróf távozása semmi körülmények között sem következhet be, a detronizációs törvényjavaslat és a királykérdéssel kapcsolatban még sok politikai vonatkozású ügyet kell likvidálni, amit csak ez a kormány intézhet el. Hogy a nemzetgyűlés mikor tart ismét üléseket, az Bethlen István gróf politikai tárgyalásaitól függ.

A külföld a magyar kérdéstről

London, nov. 4. A brit szikratáviró jelenti: A közép-európai válság, amelyet Károly király kalannja idézett elő és amely tovább tartott akkor is, amikor a magyar kormány csapatai már elfogták volt a királyt, végleges elsimulásához közeledik. A magyar kormány az az ígérete, hogy nov. 8-ig a magyar parlament útján törvényt hoz, amely nemcsak Károly királyt, de az egész Habsburg dinasztia megfosztja a magyar koronától, nagyban hozzájárul a helyzet megjavulásához. A magyar kormány egyben késznek nyilatkozott arra is, hogy haladéktalanul befolyást gyakorol a felelőkre, akik ugylát-szik még mindig élénk tevékenységet fejtenek ki. Időközben a nagyköveti érkekezlet értesítette a kisantantot, hogy nem tartja jogosultnak azt a kívánságot, mely szerint a mozgósítási költségeket Magyarország viselje.

Páris, nov. 4. Az „Ere Nouvelle” a magyarországi eseményekről a következőket írja: Ha a karlista csíny csak részben is sikerült volna, újra lángba borult volna Közép-európa. Egyetlen pillanat alatt megsemmisült volna mindannak az erőfeszítésnek az eredménye, amelyet Magyarország belső talpraállása érdekében kifejtett és hosszú évekre felborult volna az egyensúly, amelyet az egykori monarchia utódállamainak területén megteremtteni sikerült. A királyesínynek meg volt az az előnye, hogy letépte az álarcot azokról az elemekről, amelyek nem riadtak vissza attól, hogy az országot a végtromlásba dönték. De a királyesíny kimenetele beigazolta azt is, hogy szilárdan lehet építeni a mostani magyar kormányra és nem szabad megvonni tőle azt a rokonszenvet, amellyel idáig megajándékozták.

Róma, nov. 4. A „Corriere Della Sera” munkatársa helyzetképet küldött lapjának, amelyben felette érdekes az, hogy nyíltan megírja, hogy a magyar kérdés miatt a nagy- és kisantant között szakadás állott be. Most Olasz-

országnak első sorban a két antant között támadt viszályt kell elsimítani. Ha sikerül a konfliktus veszedelmét megszüntetni, akkor a kisantant számíthat rá, hogy jogos követeléseit Európa szankciójára fognak találni.

Bécs, nov. 4. A Deutschösterreichische Tages Zeitung „A kaland vége” címmel cikket közöl: Nyugodtan elmondhatjuk, hogy a kisantant az első komoly próba alkalmával siralmas módon csütörtököt mondott. A kisantant eljárása klasszikus példáját adja annak, hogy nem tudtak egységes fellépést biztosítani Károly király puccskísérletével kapcsolatban. Annak, hogy ez az akció nem volt egységes, egyedül oka Románia. Románia a Magyarországgal való konfliktus folyamán inkább kerékkötő, sem mint hajtóerő gyanánt működött. Megállapítható tehát, hogy a nagy bevezetéssel megindított akció óriási blamázzsal végződött. (MTI.)

A lázadó kormánybiztos

Budapest, nov. 4. A m. kir. kormány gróf Sigray Antalt, Moson, Sopron és Vasvármegye, valamint Sopron város területére kiterjedő hatáskörrel kinevezett kormánybiztost ezen tisztségétől felmentette.

ÚJ ÜZLET! Gelber Testvérek

Hajdusági

FÉRFI-, FIU ÉS RUHA ÜZLET

Piacz 67.

Bőrkabátok, raglánok, téli kabátok, mikádók, britsezs nadrágok, fiu és gyermek téli kabátok meglepő olcsón.

Szabott árak!
Előzékeny kiszolgálás!

Lakáshoz jutnak az egyetemi tanárok

Tizennyolc tanárlakást építenek a Nagyerdőn

A kereskedelemügyi kormány hetekkel ezelőtt leiratot intézett Debrecen város polgármesteréhez, melyben a lakásinszégre való tekintettel kislakások építtetését rendelte el. A leirattal egyidejűleg, mint azt korábban jeleztük is, a költségek egy kis részét, egymillió koronát kiutalták a városnak. Az építkezési költségek akkor 20 millió koronában voltak megállapítva. A rendelet szerint a telekről a városnak kellett volna gondoskodni, ugyancsak az építési költségek fedezetéről is.

A városi tanács ekkor megfelelőképpen tiltakozott az ellen, hogy a kereskedelemügyi kormány autonóm város vagyona felett rendelkezéssel intézkedjék. Megbizta Aczél Géza főmérnököt és Ary Lajos tb. főszámvevőt, hogy utazzanak fel Budapestre és ott tárgyaljanak Török Tiber miniszteri tanácsossal, az akció vezetőjével.

Tegnap aztán a kereskedelemügyi miniszter újra leiratot intézett a város polgármesteréhez, amelyben arról értesítette, hogy a Tisza István Tudomány Egyetem mellett létesítendő egyetemi tanári lakások felépítésének a város részéről leendő elősegítése céljából a város és az állam által nyújtandó 20 millió millió korona összegből nem 88 kétszobás és 84 egyszobás lakást építsenek, mint ahogy az előzőleg tervbe volt véve, hanem csak 68 kétszobás és 26 egyszobás lakást. Az ezzel járó költségmegtakarítás révén a miniszter a debreceni egyetemi tanárokat a közel jövőben állásuk méltóságához képest megfelelő lakásokhoz akarja juttatni.

A leirat szerint a kislakások csökkentése révén 4,5 millió korona megtakarítás lesz elérhető. Ez összegből az egyetemi tanárok részére építendő 18 háromszobás és minden mellékhelyiségekből álló lakás költségeinek egy része fedezhető lesz. Az egyetemi tanári lakások a Nagyerdőn levő egyetemi épületek mellett Korb Floris építész tervei szerint készülnek el megfelelő kártérítéssel.

A terv szerint a lakások egyenként eca 600 ezer koronába kerülnek, vagyis az építési költség m²-ként 1200 koronát számítva 18 lakásnál 10.800.000 koronát jelent.

Ha számba vesszük, hogy a kislakás-építési akcióval kapcsolatosan készített vázlat-terv szerint egy lakás legfeljebb 250 ezer koronába kerülne, ami 18 lakásnál 4 és fél millió költséget jelentene és hogy ezzel 10.800.000 korona építési költség jelentkezik, kitűnik, hogy a 4 és fél millió koronán túl 6.300.000 korona fedezetről kell gondoskodni.

Evégből a kereskedelemügyi tárca átméretezve 3,5 millió koronát bocsájt a kultusztárca rendelkezésére úgy, hogy fedezetlenül már csak 2,8 millió korona marad. Ezt Debrecen város közönsége állami segítséggel szerzendő további költségen formájában magára vállalta. Ez a 2,8 millió korona költségen 1922. évi augusztus 1-re Debrecen város közönségének a kultusztárca részéről visszafizettetik, épen úgy, mint a fenti 3,5 millió is a kereskedelemügyi tárcának. — Ugyanis ezek az összegek a kultusztárca jövő 1922—23 évi költségvetésébe már beállítatnak.

Az építendő tanárlakások tulajdonjoga a vallás- és közoktatásügyi tárcáé lesz, a befolyó lakbér pedig a városnak a terhek törlesztési idejére biztosított. A lakbér évi 17,135 koronában van megállapítva, melynek pontos fizetésére az új tanárok kötelezték magukat. A lakások kiadási joga a kincstárné, illetőleg a kultuszminiszteré, aki a tanároknak a lakbérrel megfelelő garanciát vállalt.

A leiratban végül a miniszter még meghagyta, hogy az építkezések zavartalan irányításáról most már a kislakásokat építtető bizottság gondoskodik, míg a tanári lakások építésének irányítását az egyetem építési bizottságára bízta. Mindkét bizottság azonban az országos lakásépítési miniszteri biztosság felügyelete alá tartozik.

Férjgyilkosságért tizenkét évi fegyház

Az ondódi büntény a bíróság előtt

Zsufolásig megtelt érdeklődéssel tegnap a törvényszék kistanácssterme. A nagy érdeklődés érthető volt, mert a kir. törvényszék rendkívül érdekes bűnpert tárgyalt. Sipos Mihályné Csarnay Erzsébet huszonkét esztendő parasztasszonyt a vádlottak padján, férjgyilkossággal vádolva.

Még 1919 februárjában, a román megszállás alatt történt, hogy Sipos Mihályné, aki a Debrecen határában levő Ondódon lakott, egy éjjel alvó férjét több baltaszurással megölte. A gyilkosság után azt jelentette a rendőrségnek, hogy férjét román katonák gyilkolták meg. A nemzeti hadsereg bevonulása után a környékeliek süttogni kezdtek, hogy Siposné tette el láb alól férjét. A csendőrség megindította a vizsgálatot, amely szenzációs eredményre vezetett. Siposné úgy a csendőrség, mint a vizsgálóbíró, sőt az orvosszakértő előtt is beismerő vallomást tett.

A vádlott kihallgatása

A bűnpert főtárgyalását tegnap tartották meg. Elnök Nagy Kálmán táblabíró, tanácselnök volt.

Siposné talpig feketében áll a bíróság előtt. Egyszerű, igénytelen parasztasszony. Csodálatosan nyugodtan viselkedik. Az ügyész hátsáráson elkövetett szándékos emberölés bűntettével vádolja.

Siposné eddigi beismerő vallomásaival szemben mindent tagad. 1918-ban esküdtek meg az urával. Néhány hónapi házasság után már napirenden volt közöttük a viszály, úgy hogy ő el akart válni az urától, amibe az nem akart beleegyezni. Tagadja, mintha ő ölte volna meg az urát. Férjét szerinte a román katonák ölték meg azzal a fejszével, amellyel védekezni próbált. Csupán a csendőrök fenyegetése miatt tett beismerő vallomást.

A tanuvallomások

A vádlott kihallgatása után a tanúk kihallgatását kezdi meg a bíróság. A vádlott apja, anyja megtagadja a vallomástételt.

Több jelentéktelen vallomás után Szász Gyula és felesége vallomását, minthogy nem jelentek meg, felolvassák. Szászék a Siposék tanyája mellett laktak, körülbelül 300—400 lépésre. 1919 februárjában egy éjjel Sipos apósa, Csarnay András elszaladt hozzájuk és jelentette, hogy Sipost oláh katonák meggyilkolták. Átmentek Siposékhoz és ott találták véresen, holtan Sipos Mihályt. Feltűnt nekik, hogy az asszony egy cseppet sem sir.

A büntett után pár hónapra a vádlottnak és anyjának egy beszélgetését hallgatták ki. Siposné úgy szökölt az anyjához: „Milyen jó, hogy az oláhokra kentük a gyilkosságot!”

Mikor ők beléptek, hirtelen másról kezdtek beszélgetni.

Sipos Sándor volt csendőrmester és Szabó Miklós csendőr a Siposné elleni nyomozásról és az előttük tett beismerő vallomás részleteiről vallottak. Siposné előttük, bár fenyegető kényszerrel nem alkalmazták, beismerte, hogy ő ölte meg az urát. A gyilkosság előtt — vallotta — heves szóváltás volt közöttük. Este 7 órakor lefeküdtek. Akkor határozta el, hogy megöli. Megvárta, míg férje elalszik, behozta a pitvarból a baltát, s teljes erővel, alvó férje fejére ütött. A gyilkosság után eszméletlenül esett össze. Két óra múlva tért magához s akkor szökölt apjának, aki az istállóban aludt. Apjának azt mondta, hogy férjét az oláhok gyilkolták meg.

A csendőrök az elnök erélyes kérdéseire is határozottan kijelentették, hogy a vádlott teljesen önszántából tett beismerő vallomást és arra erőszakkal egyáltalában nem kényszerítették.

Ugatott-e a kutya?

Ezután két ellentétes vallomás következett. Szászék vallomásukban azt állítják, hogy sem az ő, sem Siposék tanyáján sem idegen, sem román katona nem járhatott, mert az ő éber kutyájuk feltétlenül ugatott volna.

Ezzel szemben Dancsi József és felesége, Siposék másik szomszédja erősítették, hogy a gyilkosság éjjelén 11 óra tájban a kutyájuk erősen ugatott. Kinéztek s az uton láttak egy embert, aki cigarettára gyújtott. Hogy civil volt-e volt-e, vagy katona, azt a sötétben nem látták.

Több jelentéktelen tanuvallomás után a perbeszédre került a sor.

Bod Kálmán kir. ügyész nagyhatású vádbeszédében kötéltálati halálbüntetést kért.

Gábor Jenő védő védeence felmentése érdekében mondott hosszabb beszédet.

Az ítélet

Délután 4 órakor, a folytatólagos tárgyaláson hirdette ki Nagy Kálmán elnök az ítéletet. Büntőnek mondotta ki a bíróság Siposné házastársán elkövetett szándékos emberölés bűntettében s ezért öt 12 évi fegyházra és 10 évi hivatalvesztésre ítélte. A büntetésből 8 hónapot kitöltöttek vettek.

Enyhítő körülménynek vette a bíróság vádlott büntetlen előéletét, a bűntény felderítésére szolgáló beismerő vallomását s az orvosszakértő által megállapított idegességét, súlyosbítnak, hogy mily kegyetlenséggel követte el a gyilkosságot.

Az ügyész megnyugodott az ítéletben, míg a védő felmentés végett felebbzett. Siposné továbbra is vizsgálati fogságban marad, szünyös börtönőr vezette vissza a fogházba.

Nyugatmagyarország

Bécs, nov. 4. A nyugatmagyarországi front déli részéről ma az a hír érkezett, hogy a bandák ezen a területen állásaikat kiürítik és elvonulnak. Most még nem tudni, hogy ez az elvonulás nagyobb terjedelmű-e és hogy valóban a magyar kormány közbelépésére vezetendő-e vissza. Az északi részen, amelyet Héjjas tart megszállva, folytonos jelei mutatkoznak annak, hogy a bandák a békés meg egyezést óhajtnak. Bruck előtt ismét megjelent Héjjasnak egy küldötte, aki az ellenféllel fegyverszüneti tárgyalásokat akart megindítani.

Bécs, nov. 4. Hivatalosan jelentik: Tegnap délután 5 órakor egy teherautó, amely Bécsújhegyről Kirchschlagba szállított anyagot Edlits Thomasberg között lezuhant az utvonaltól az 5—6 méter mély folyóba. A szerencsétlenség okáról közelebbi részleteket egyelőre nem lehetett megállapítani. A teherautó utasai közül 8 meghalt, közöttük dr. Turnovszky Jenő főtörzsorvos és két rendőr. Egy szakaszvezető és egy csendőr súlyosan megsebesült. Hat katona és két csendőr pedig könnyebb sérülést szenvedett.

Budapest, nov. 4. A nyugatmagyarországi népszavazás ügyében megkezdődött a Budapest lakó soproniak és sopronvidékieknek összeírása a központi városházán.

A portorosei értekezlet

Portorose, nov. 4. A közigazgatási bizottság négy tagu albizottságot küldött ki Magyarországra, Ausztriára, Románia és Csehszlovákia delegációjának tagjaiból. Az albizottság feladata az, hogy megismerje a plénum elé terjesztendő gazdaság politikai javaslatokat. (MTI).

Portorose, nov. 4. Capo d'Istriában a névtelen katona temetésére érkezett idegen delegációkat katonai tisztelettel fogadták. A magyar delegáció koszorúja krizantémumokból állott, babérszeggel és szallagján a felirattal: *All'eroismo Del'azione Ungherese*. A muzeum és a dóm megtekintése után a delegáció visszatért Portoroseba s a délutáni szorgos munkában töltötte.

Finnország legrégibb tudományos társasága, a *Societas Pro Fauna Et Flora Fennica* tegnap ünnepelte fennállásának 100 éves évfordulóját.